

TEHNICA DE ELABORARE A ACTELOR NORMATIVE. ASPECTE COMPARATIVE

Elena CARAMANUȚĂ

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *The creation of the right represents a great social resonance with deep implications in the implementation of the essential interactions among people based on the needs that appear throughout life. In this process, if not an exclusive at least a fundamental role within the modern society is represented by the scientific knowledge and legal theory. Also of great importance are technical processes and practical ways of building law. Through these, the demands of social life takes the specific form of legal regulations.*

Cuvinte cheie: *act normativ, tehnica juridica, tehnica legislativa, legiferare, legiuitor, normă juridică, ordine juridică.*

Mulți filosofi, politologi, sociologi și juriști au dezvăluit în lucrările sale opiniile privind elaborarea dreptului. Astfel, Savigny considerat ca șeful școlii istorice a dreptului „încă din secolul trecut, în celebra sa lucrare „Vocația timpului nostru pentru a legifera și a cultiva știința dreptului” (1814) distinge în drept două aspecte care domină modul de elaborare a regulilor juridice. El demonstrează că elaborarea dreptului este rezumatul necesar al organizării națiunii și istoriei sale. Ihering dezvoltând teoria lui Savigny, arată că regulile de drept (elaborarea dreptului) se fac pe cale de abstracție, prin examinarea relațiilor dintre oameni. Ele sunt făcute ca să imprime și să fixeze natura internă.⁸ Francois Geny, în opera sa „Science et technique en droit positif” (vol.4) a dat acestei distincții o versiune remarcabilă care a exercitat o mare influență asupra dreptului.

Legea este expresia solemnă a puterii suverane în sfera activității interne a statului, constituind izvorul principal al ordinii juridice. Montesquieu arăta că legea trebuie să fie concisă și simplă iar termenii întrebuiți într-o lege să aibă același înțeles în mintea tuturor oamenilor. Legile nu trebuie să fie subtile, ele fiind făcute pentru oamenii de rând. Elaborarea normelor juridice, crearea dreptului are loc, în principal prin activitatea normativă a organelor de stat, denumite „autorități legiuitoare,, legiuitor”, sau „legislatorul”⁹ și reprezintă un proces destul de complex, care include 2 etape semnificative. Prima etapă poate fi definită ca o formulare științifică de elaborare a normelor dreptului, pe când cea de-a doua, ca o etapă tehnică de exprimare concretă a normelor. Deci, ambele faze, și cea științifică - ce supune investigației mediul social ce solicită intervenția legiuitorului și cea tehnică - ce determină modalitățile prin care intervenția devine posibilă, prin acțiunea nemijlocită a legiuitorului, formează un tot unitar, determinând tehnica elaborării actelor normative. În literatura de specialitate întâlnim în acest sens doi termeni cum ar fi: tehnica legislativă și tehnica juridică. „Este incorect să ai dispreț față de tehnică. Eu nu sunt tehnocrat, însă recunosc că în bătălia pentru adaptare, tehnica este universal utilă. Dar asta nu înseamnă că tehnica poartă în ea dimensiunea infinitului.”¹⁰ Tehnica legislativă (legistica formală) reprezintă o parte a științei legislative termen mai frecvent utilizat în Occident.¹¹ Legiferarea a devenit un element central și definitoriu al activității statului, bazându-se pe un șir de principii cum ar fi:

- principiul fundamentării științifice a activității de elaborare a normelor juridice;
- principiul asigurării unui raport firesc între dinamica și statica dreptului
- principiul corelării sistemului actelor normative;
- principiul accesibilității și economiei de mijloace în elaborarea actelor normative.

Christian Lambotte definea legistica formală ca fiind „cercetarea procedurilor, regulilor și formulelor destinate unei redactări corecte și unei mai bune înțelegeri a textelor normative și care încearcă să atingă acest scop prin armonie, claritate și respingerea diferențelor nefondate.”¹² Astfel, tehnica legislativă reprezintă arta de a face legi, fiind proces ce cuprinde atât: alegerea categoriei de acte normative în vederea reglementării relațiilor sociale, tehnica redactării, limbajul legislativ, codificarea legislativă, publicitatea și intrarea în vigoare a normelor juridice, cât și republicarea și rectificarea actelor normative. Cea mai bună modalitate de elaborare a actelor normative se desfășoară în două faze: elaborarea politicilor legislative și redactarea actelor

1 Al. Vălimărescu-Tratat de enciclopedia dreptului, vol 1 pag.272-276, București 1932

2 Nicolae Popa-Teoria Generală a Dreptului 1996, pag.215.

3P. Țuțea, Cugetări memorabile, copist Dana Iliescu

4 Sorin Popescu, Victoria Țândăreanu, Probleme actuale ale tehnicii legislative, București, Edit. Lumina Lex, 2003, p. 34-39

5Christian Lambotte, Technique législative et codification, Story-Scientia, Bruxelles, 1988, p. 10

normative. Această atribuție le revine autorităților publice competente sau instituțiile prevăzute de Constituție, potrivit unei proceduri legale independente, de mai multe organe de stat, specifice fiecărei categorii de acte normative. A legifera a devenit element central și definitoriu al activității statului, a devenit sinonim cu a guverna.

Unele țări au adoptat, pentru practica legislativă, directive pentru toți redactorii de acte normative pe care aceștia trebuie să le respecte. O astfel de situație o întâlnim în Franța, Belgia, Slovacia, Slovenia, Republica Moldova. Astfel, în Franța, atunci când urmează să se delibereze asupra unui text în Consiliul de Miniștri (proiect de lege, de ordonanță, de decret cu caracter normativ), prim-ministrul, prin Secretariatul General al Guvernului, este singurul abilitat să sesizeze Consiliul de Stat și să urmărească respectarea procedurii. Trimiterea textului la Consiliul de Stat nu poate avea loc dacă nu au fost obținute avizele prealabile obligatorii (de la Consiliul Economic și Social pentru proiectele cu caracter economic și social, cu excepția celor financiare, de la comisiile tehnice paritare etc).

În Belgia se cer îndeplinite anumite formalități înainte de depunerea proiectelor la Parlament: avizul Consiliului de Stat, consultarea sindicatelor sub diferite forme de colaborare. Nerespectarea acestor formalități antrenează anularea actului aprobat, iar Consiliul de Stat poate să refuze examinarea textelor în cazul cărora formalitățile citate nu au fost îndeplinite.

În Slovacia, Guvernul a creat Consiliul Legislativ, organ consultativ garant al calității textelor actelor normative pregătite de executiv; el examinează fiecare proiect de act normativ ce-i este supus. Membrii Consiliului Legislativ sunt numiți și revocați de Guvern, la propunerea vice-premierului. Aceștia sunt specialiști din ministere, din facultățile de drept, reprezentanți ai întreprinderilor, sindicatelor, instituțiilor financiare, ca și ai Curții Supreme de Justiție și ai Parchetului General.

În Slovenia, redactorii unui proiect de lege din cadrul unui minister sunt responsabili pentru această lege, până la adoptarea ei în Parlament, urmărind parcursul proiectului. Astfel, proiectul trebuie să primească vize de conformitate cu prevederile Constituției și cu sistemul juridic din partea Secretariatului responsabil cu legislația și cu problemele juridice din cadrul Parlamentului.

În Republica Moldova elaborarea actelor normative parcurge mai multe etape. Prima etapă se caracterizează prin inițierea proiectului de act normativ, de regulă, actul normativ este inițiat de un organ, care are dreptul de a propune un proiect de lege în dezbaterile Parlamentului. Drept de inițiativă legislativă are Guvernul, membrii Parlamentului și alte persoane indicate în Constituție, ca exemplu Președintele țării. 13 Apoi urmează dezbateri privind proiectul de lege la care participă diferiți specialiști în domeniu, după care proiectul este trimis în Parlament spre a fi adoptat. Proiectul de lege trebuie să fie corelat cu celelalte texte normative, metodele pe care le utilizează să fie ușor de folosit și, din punct de vedere juridic, eficient, iar formularea juridică să fie pertinentă și inteligibilă. Adoptarea proiectului de act normativ se face după o anumită procedură, ce presupune discuția proiectelor actelor normative, ce are loc în conformitate cu normele stabilite de Constituție și de Regulamentul de organizare și de funcționare a organului legiuitor. Adoptarea actelor normative se face în dependență de categoria actelor normative, deoarece există mai multe categorii de legi cum ar fi legi constituționale, legi organice și legi ordinare. Odată ce legea a fost votată, ea este și adoptată. Legea votată este înaintată Președintelui pentru promulgare. Promulgarea este un act cu o dubla consecință și anume: se recunoaște de șeful statului că acesta este conținutul autentic al actului normativ votat și se dispune de publicarea în Monitorul Oficial și intră în vigoare de la data publicării, sau de la data prevăzută în textul legii.

Bibliografia:

1. Constituția Republicii Moldova din 27.09.1994, Publicat : 12.08.1994 în Monitorul Oficial Nr. 1
2. LAMBOTTE Christian "Technique legislative et codification" Story-Scientia, Bruxelles, 1988, p. 10
3. POPA Nicolae "Teoria Generală a Dreptului" 1996, All Beck, pag.215.
4. POPESCU Sorin, Tîndăreanu Victoria "Problemele actuale ale tehnicii legislative" București, Edit. Lumina Lex, 2003, p. 34-39.
5. ȚUȚEA P. "Cugetări memorabile" 1999.
6. VĂLIMĂRESCU Al. "Tratat de enciclopedia dreptului", București 1932, pag.272-276